

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2022 m. lapkritis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2A-701-881/2022](#), pasisakydamas dėl to, ar iš neturtinės žalos, priteistinos pagal Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymą, galima išskaičiuoti valstybės išmokas, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir LApT) nurodė, kad valstybės skiriamos šalpos pensijos ir neturtinės žalos kompensavimas turi visiškai skirtingą paskirtį ir tikslą. Šalpos pensijų tikslas yra užtikrinti netektas pajamas, o ne atlyginti patirtus dvasinius išgyvenimus, t. y. neturtinę žalą.

LApT išaiškino, kad kaip našlaičio pensija ieškovui priskaičiuota suma galėjo būti išskaičiuota tik iš nustatytos turtinės žalos, kaip netekto išlaikymo, dalies, o ne iš patirtos neturtinės žalos. Taip pat ir valstybės mokama išmoka laidojimo išlaidoms gali būti išskaičiuojama tik iš turtinės žalos (priteistinos patirtų laidojimo išlaidų sumos).

Civilinėje byloje Nr. [e2-1103-567/2022](#), sprenddamas dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, dėl kurios nėra paduotas apeliacinis skundas, įsiteisėjimo, LApT pažymėjo, kad teismas, nagrinėdamas apeliacinį skundą, savo iniciatyva patikrina, ar nėra Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 329 straipsnyje nustatytų absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų. Taigi tai, kad nė viena iš šalių teismo sprendimo dalies neskundė, savaime nereiškia, jog ši sprendimo dalis įsiteisėjo. Apeliaciniam teismui nustačius nors vieną iš CPK 329 straipsnio 2 dalyje ar 3 dalyje įtvirtintų absoliučių teismo sprendimo negaliojimo pagrindų, pirmosios instancijos teismo sprendimas būtų panaikintas visa apimtimi, įskaitant ir tą dalį, dėl kurios nebuvo pateiktas apeliacinis skundas.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2A-759-881/2022](#), nagrinėdamas klausimą dėl prekių ženklo savininko teisių apsaugos apimtį įrodinėjimo, LApT nurodė, kad viena iš pagrindinių prekių ženklo apsaugos sąlygų – jo skiriamasis požymis. Vertinant, ar egzistuoja skiriamojo požymio buvimas, lemiamą reikšmę turi būti teikiama visuminiam įspūdžiui, kurį žymuo palieka visuomenei, o ne atskirų jo detalių analizei. Be kita ko, LApT pažymėjo, kad siekiant įrodyti, jog kūriniai yra klaidinamai panašūs, galima pasitelkti vieną iš įrodinėjimo priemonių – visuomenės apklausą. Visuomenės nuomonės apklausos, atliktos tiek tiesioginiu, tiek netiesioginiu (internetinė apklausa) būdu, gali būti (ir yra) vienas iš įrodymų byloje, sprendžiant dėl visuomenės suklaudinimo galimybės buvimo (CPK 177 straipsnio 1 dalis, 185 straipsnis).

Civilinėje byloje Nr. [e2-1097-881/2022](#), pasisakydamas dėl proceso atnaujinimo viešojo intereso gynimo bylose, LApT pažymėjo, kad nors klausimas dėl valstybinės žemės kainos ir yra priskirtinas viešajam interesui, tačiau pareiškėjas (juridinis asmuo) nėra subjektas, kuriam suteikti įgaliojimai ginti viešąjį interesą – įstatyme tokia teisė suteikta tik prokurorui, o prašymus atnaujinti procesą siekdamas apginti viešąjį interesą gali paduoti tik Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras. Taigi LApT priminė, kad CPK įtvirtintas baigtinis subjektų, galinčių prašyti atnaujinti procesą, siekiant apginti viešąjį interesą, ratas. LApT padarė išvadą, kad pareiškėja, neturėdama teisės reikalaujamu būdu ginti viešojo intereso civilinio proceso tvarka, negali reikšti ir prašymo atnaujinti procesą siekdamą apginti viešąjį interesą.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-1137-910/2022](#), sprenddamas kreditorių susirinkimo nutarimo dėl turto pardavimo tvarkos teisėtumo klausimą, LAPT pažymėjo, kad patvirtinus nemokumo administratoriaus pasiūlytą turto pardavimo tvarką, t. y. pardavinėti turtą dar neturint turto vertinimo ataskaitos ir nežinant parduotino turto rinkos vertės, buvo suvaržyta kreditorių teisė susipažinti su turto vertinimo ataskaita, įvertinti parduotino turto rinkos vertės nustatymo tinkamumą, prireikus – apskųsti turto vertinimo ataskaitą. Kreditoriai, balsuodami už bendrovei priklausančio nekilnojamojo turto pardavimo tvarką, kurioje nenumatyta konkreti pinigų suma už parduodamą turtą, netinkamai įgyvendino savo pareigą patvirtinti pradinę turto pardavimo kainą. Be to, kreditorių patvirtinta turto pardavimo tvarka nėra užtikrinama galimybė kreditoriams kontroliuoti ir spręsti dėl atlikto nekilnojamojo turto vertinimo pagrįstumo. Ginčijamu kreditorių susirinkimo sprendimu nustatyta, kad, atlikus nekilnojamojo turto vertinimą, turtas bus pradėtas pardavinėti varžytynėse už nepriklausomo turto vertintojo nustatytas kainas, *de facto* (faktiškai) nepaliekant galimybės kreditoriams kvestionuoti nustatytos parduotino nekilnojamojo turto rinkos vertės, todėl toks kreditorių susirinkimo nutarimas yra neteisėtas turinio prasme.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1121-1120/2022](#), pasisakydamas dėl atsisakymo išduoti teismo liudijimą dėl įrodymų gavimo apskundimo, LAPT nurodė, kad ieškovės prašomi atlikti veiksmai – leidimo išdavimas atlikti kadastrinius matavimus ir miško taksaciją, yra susiję su atsakovės, kaip žemės sklypų savininkės, teisėmis ir pareigomis – atlikus ginčo žemės sklypų kadastrinius matavimus ir žemės sklypuose esančio miško taksaciją gali

pasikeisti atsakovės nuosavybės teise valdomų žemės sklypų ribos.

CPK 199 straipsnio nuostatos nėra skirtos tokioms situacijoms, kai sprendžiamas klausimas dėl šalių įpareigojimo ar leidimo išdavimo atlikti tam tikrus veiksmus, dėl kurių keistųsi jų materialiosios teisės ir pareigos. Taigi teismas, atsisakydamas išduoti teismo liudijimą dėl leidimo atlikti ginčo žemės sklypų kadastrinius matavimus, žemės sklypuose esančio miško taksaciją ir su tuo susijusius veiksmus, iš esmės nusprendė dėl atsakovės, kaip ginčo žemės sklypų savininkės, teisių apimties (dėl atsakovei nuosavybės teise priklausančių žemės sklypų ribų), o tai reiškia ginčo dėl teisės faktinį išsprendimą nesant dėl to byloje pareikšto reikalavimo. LApT konstatavo, kad tokia nutartimi buvo užkirsta galimybė tolesnei bylos eigai (ginčui dėl žemės sklypų ribų) ir todėl tokia teismo nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1122-450/2022](#), nagrinėdamas klausimą dėl nustatytų ieškinio trūkumų, susijusių su atsakovės buveinės adreso patikslinimu ir kito dokumentų įteikimo būdo pasirinkimu, kai atsakovės buveinė yra Madagaskare, LApT pažymėjo, kad Lietuvos Respublika bei Madagaskaro Respublika nėra sudariusios tarptautinės sutarties, todėl procesinių dokumentų įteikimas vykdomas vadovaujantis CPK nuostatomis. Taigi, teismui išnaudojus visas civilinėje byloje galimas priemones įteikti procesinius dokumentus ieškinyje nurodytu adresu (procesiniai dokumentai siųsti tiesiogiai ir nurodytu elektroninio pašto adresu; ne kartą kreiptasi pagalbos į Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją) ir nepavykus įteikti dokumentų, ieškovė turi pareigą pati imtis veiksmų, t.y. arba nurodyti kitą jai žinomą atsakovės buveinės adresą, arba pasinaudoti kitais CPK numatytais

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

būdais įteikti procesinius dokumentus atsakovei. Šiuo atveju procesinių dokumentų įteikimas viešo paskelbimo būdu negalimas, todėl lieka galimybė paskirti kuratorių arba patikslinti atsakovės buveinės adresą.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-763-934/2022](#), pasisakydamas dėl šalių sudarytos opciono (pasirinkimo sandorio) sutarties kvalifikavimo kaip preliminariosios sutarties, LApT akcentavo, kad opciono sutartis nėra reglamentuota Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (toliau – CK) kaip atskira sutarties rūšis, tačiau CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas nedraudžia šalims sudaryti ir kitokias CK nenurodytas sutartis, jeigu jos pagal savo pobūdį neprieštarauja įstatymams. Todėl, kilus ginčui dėl sudarytos sutarties kvalifikavimo, turėtų būti vertinama, ar šalių sudaryta sutartis turi tam tikrai CK reglamentuojamai sutarčių rūšiai būdingų požymių, ar ji nepatenka į CK minimų sutarčių rūšių apibrėžtį. Susiklosčiusių šalių teisinius santykius lemia ne sutarties pavadinimas, o jos turinys, todėl vien ta aplinkybė, jog sutartis įvardyta „opciono sutartimi“, savaime nereiškia, kad jos turinys negali turėti CK minimų tam tikroms sutarčių rūšims būdingų požymių.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-791-1120/2022](#), spręsdamas klausimą dėl ieškinio senaties taikymo pradžios momento nemokumo byloje, LApT nurodė, kad Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 11 straipsnio 3 dalies 8 punkte įtvirtinta ieškinio senaties termino pradžios skaičiavimo taisyklė yra taikoma ne visiems be išimties bankroto administratoriaus reiškiams reikalavimams, o tik tiems, kurie kyla iš ĮBĮ ir kuriais ginčijami

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

bankrutuojančios įmonės sudaryti sandoriai arba reiškiamas reikalavimas dėl žalos atlyginimo ĮBĮ įtvirtintais pagrindais.

LApT, darydama pirmiau nurodytą išvadą, atkreipė dėmesį ir į kasacinio teismo suformuotą praktiką, kurioje nurodyta, jog kitiems bankrutuojančios įmonės reikalavimams, tarp jų ir reikalavimui dėl prievolės įvykdymo natūra (skolos priteisimo), taikomos bendrosios ieškinio senaties termino eigos pradžios skaičiavimo taisyklės (CK 1.127 straipsnio 1 dalis), nes šie reikalavimai kyla ne ĮBĮ, o CK pagrindu ir jiems netaikoma ĮBĮ numatyta išimtis dėl ieškinio senaties termino pradžios skaičiavimo.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1148-1120/2022](#), pasisakydamas dėl trečiojo asmens neatvykimo į teismo posėdį priežasties (atsisakė būti apklausiamas), LApT pažymėjo, kad šaukiamas liudyti asmuo (taip pat ir trečiasis asmuo, kurio dalyvavimas teismo posėdyje pripažintas būtinu) privalo atvykti į teismo posėdį, o teismui patvirtintus jo tapatybę, jam privalo būti išaiškintos jo teisės ir pareigos bei atsakomybė už priesaikos sulaužymą ir kitų liudytojo pareigų, tarp jų ir nepagrįsto atsisakymo duoti parodymus, nevykdymą ar netinkamą vykdymą. Taigi tik nuo šio momento liudytojas (trečiasis asmuo) gali pasinaudoti teise atsisakyti apklausos arba, davęs priesaiką, atsakyti į tam tikrus pateiktus klausimus, jeigu liudytojo parodymai reikštų parodymus prieš save, savo šeimos narius arba artimuosius giminaičius. Todėl trečiojo asmens nurodyta neatvykimo į teismo posėdį priežastis (atsisakė būti apklausiamas) nelaikytina pateisinančia neatvykimo į teismo posėdį priežastimi.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1173-881/2022](#), pasisakydamas dėl įrodinėjimo standarto

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

sprendžiant dėl tyčinio bankroto, LAPT nurodė, kad įmonės bankroto pripažinimas tyčiniu sukelia itin reikšmingus teisinius padarinius asmenims, pripažintiems atsakingais už tyčinį bankrotą, todėl įrodinėjimo standartas šios kategorijos bylose yra aukštesnis ir lemia didesnę teismo aktyvumo pareigą siekiant nustatyti visas aplinkybes, reikšmingas sprendžiant dėl įmonės bankroto pripažinimo tyčiniu, ir teismo išvados šios kategorijos ginčiuose negali remtis prielaidomis ar tikimybėmis. Vadinas, teismo išvados dėl įmonės nemokumo, tyčinio bankroto pagrindo grindžiamos tikimybių pusiausvyros principu, negali būti pripažintos pakankamomis, sprendžiant dėl tyčinio bankroto.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1145-934/2022](#), sprenddamas klausimą dėl kreditorių finansinio reikalavimo nepateikimo nemokumo procese padarinių, LAPT išaiškino, kad Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 41 straipsnio 6 dalyje nenumatytas prievolės pasibaigimo pagrindas, kadangi JANĮ 41 straipsnio 1 dalyje nurodytas terminas, per kurį kreditoriai turi teisę pateikti tvirtinti reikalavimus ir kuris gali būti atnaujintas (JANĮ 41 straipsnio 4 dalis), yra procesinis, todėl jis negali lemti materialinių prievolės pasibaigimo pagrindų, t. y. JANĮ 41 straipsnio 6 dalies nuostatos apibrėžia procesinio termino pareikšti finansinį reikalavimą (bankroto arba restruktūrizavimo procesuose) pasibaigimo procesinius padarinius, bet tai nėra materialinio reikalavimo pasibaigimo pagrindas. Todėl vien ta aplinkybė, jog nebuvo pareikštas finansinis reikalavimas įmonės restruktūrizavimo procese, savaime nereiškia, jog kreditorius JANĮ 41 straipsnio 6 dalies pagrindu prarado teisę tokį reikalavimą pareikšti bankroto procese, juolab kad JANĮ nenumatytas draudimas kreditoriui, nepateikusiam reikalavimo restruktūrizavimo byloje, jį

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

pateikti bankroto procese. Priešingas aiškinimas reikštų, jog kreditoriai restruktūrizavimo procese būtų priversti įstoti į procesą ir modifikuoti savo prievoles vien tam, kad, atsiradus hipotetinei galimybei iškelti bankroto bylą, jie turėtų teisę joje dalyvauti, tačiau tai sudarytų prielaidas pažeisti dispozityvumo principą.

Taigi kreditoriaus, nedalyvavusio restruktūrizavimo byloje, reikalavimo teisė skolininkui neišnyksta ir gali būti įgyvendinama restruktūrizavimo procesui pasibaigus, t. y. nutraukus restruktūrizavimo bylą ir iškėlus bankroto bylą, kreditorių reikalavimų tvirtinimo klausimas turėtų būti sprendžiamas iš naujo JANĮ 41–42 straipsniuose nustatyta tvarka ir terminais.

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojami nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2022 m.